

Megújulásra képes autonómia

Közgyűlési előadás vázlatja

- I. A MILLENNIUM MÉRLEGE. KÖZGONDOLKODÁS, AKADÉMIA*
• Alapelveink és eredményeink • Tudománytalan és tudományellenes nézetekről • Tudományon kívüli tényezők és az MTA • Stratégiai szerepvállalás
- II. KÖLTSEGVETÉSI POZÍCIÓNK* • Tudománytámogató politika • Végrehajtó hatalom és autonómia
- III. TUDOMÁNYOS MŰHELY* • Az intézetkonszolidáció tovább halad • Szintetizáló, monografikus eredmények • Fiatal kutatók • Publikációk
- IV. A KUTATÁSSZERVEZET FEJLŐDÉSE, HIÁNYOSSÁGAI* • Tagválasztás • A köztestület kiterjesztése a határokon túlra • Közgyűléseink jellegéről. A munkaközgyűlés • Akadémiai és politikai választások

---

Tárgy:

- Az államalapítás millenniuma. (A „megelőzés”. 1999-ben azt mondtuk: a magyar tudóstársadalomnak kötelessége mindent megtenni azért, hogy az évfordulós ünnepségsorozaton tudományosan megalapozott vélemények formálják a közgondolkodást.)
- A millennium akadémiai eseménynaptára 2000. november–2001. május

Témák:

- I. Akadémiánk és a közgondolkodás
- II. Akadémiánk közéleti és anyagi pozíciói
- III. A magyar tudomány első műhelye
- IV. Belső élet

*A közgyűlés
témái*

I. A MILLENNIUM MÉRLEGE. KÖZGONDOLKODÁS, AKADÉMIA

ALAPELVEINK ÉS EREDMÉNYEINK

Az alapelvekről azt mondtuk 1999-ben:

„Büszkén és kritikusán vállaljuk a múltat, és jövőorientáltan tárgyaljuk a jelent.”*

2001. május 5. Feljegyzés a május 7-i közgyűlés elnöki beszámolójához.

* 1999. december 6. „Az új szintézis érdekében. (Hároméves program)”.

- Akadémiai vezérfonal* „A Magyar Tudományos Akadémia adjon vezérfonalat a társadalom kezébe múlttól, jelenről, jövőről.”
„Segítsük a tudományosan megalapozott közgondolkodás kifejlődését.”
- Társadalomtudományok* A 2000. májusi ünnepi közgyűlésről beszámoltunk a november 3-i közgyűlésen.* Most olvassuk, javítgatjuk az ünnepi ülészak előadásainak korrektúraoldalait, a „közgyűlési előadások” sorozat részére.
Kiemelendő előadások, munkák.
Történelmi munkák az államalapításról, államfejlődésről: Györffy György, Engel Pál, Niederhauser Emil, Kósa László, Ormos Mária, Vajda Mihály.
A jelentudományok társadalommegtartó erejéről beszéltek: Erdős Tibor, Ferge Zsuzsa, Palánkai Tibor, Sipos Aladár, Zalai Ernő.
- Természettudományok* Természettudományok: „földtudományok az ezredfordulón (geokémia, geofizika, bányászat, geológia, hidrológia)”; „környezet és egészség”; „a biológia fejlődéstörténete (genetika, génsebészet, népelemezés és genetika stb.)”. (Előadók: Alföldi László, Kovács Ferenc, Méhes Károly, Meskó Attila, Mészáros Ernő, Petrányi Gy. Géza, Tigyi József, Vizi E Szilveszter.)
- Anyagtudomány* Kiemelni: anyagtudomány: a 21. század fizikája (Gyulai József és csapata! Magával ragadó! Szükséges, hogy hozzászokjunk: egyéni életünk, emberi és természeti környezetünk galaktikus kiterjedésű rendszerben értelmezhető. A köznapi kisszerűségeket így leszállíthatjuk a jelentőségüknek megfelelő helyre. Derűsebben élhetünk.)

TUDOMÁNYTALAN ÉS TUDOMÁNYELLENES NÉZETEKRŐL

Türelem, türelem, türelem Alapelvünk: a tudománytalan nézeteket vallók a mi partnereink, *vitázó polgártársaink*. Őket szeretjük, figyelünk kérdéseikre. Egészen más a viszonyunk a tudományellenes emberekhez: őket *társadalomellenes polgártársainknak* tartjuk. Ők általában az értelem és ennek karbantartói, azaz ellenünk vannak. Ezért a társadalomtól elvárjuk, hogy velük szemben megvédjenek bennünket. Természetesen velük is vitatkozni kell, és a vitákban türelmet kell tanúsítani. Már az 1980-as években a „3 T” csalfa kultúrpolitikájának korában („tiltjuk, túrjuk, támogatjuk”) mi azt mondtuk: a „3 T” jelentse a kultúrában és a tudományban egyaránt: „türelem, türelem, türelem”.

Védjük a tudományt, de fel kell adni a korunk tudományára sajnos gyakran jellemző *arroganciát*. Be kell ismerni: minél több az ismeretünk,

* 2000. november 1. „Méltóság és önbecsülés. (»Meritokrácia« és »dignitás«)”.
* 2000. november 1. „Méltóság és önbecsülés. (»Meritokrácia« és »dignitás«)”.

annál pontosabban látjuk, hogy milyen hézagos a tudásunk. Az embereknek őszintén meg kell mondani: sok mindent nem tudunk, sok a hézag. E hézagok mentén lépnek fel a tudománytalan nézetek. Ismétlem: ne a tudománytalan nézetek vallóira haragudjunk, hanem *magunkkal elégedetlenkedjünk!* Figyelni kell az emberekre, kérdéseikre. Két évtizede javaslom: önkritikus tudományt!

*Arrogancia
nélkül*

TUDOMÁNYON KÍVÜLI TÉNYEZŐK ÉS AZ MTA

Az elmúlt két évben több kísérlet történt, hogy *politikai-ideológiai szempontok éledjenek újra* az Akadémián belül: tagválasztásokon, de a tisztségviselők jelölésénél is. Ezt nyilvánosan visszautasítjuk. Ne legyen közszellemünk a közelgő politikai választások martaléka!

*Távol tartani
a politikai-
ideológiai meg-
fontolásokat*

Nem felejteni fiatalokom jelszavát: „Mi valamiért harcolunk, és nem valami ellen. Mi valamiért vagyunk, és nem feltétlenül valami ellen. Valami ellen csak akkor, ha gátolnak elképzeléseink megvalósításában.” Kompromisszumokat kötünk, de a kompromisszumnak nincs értelme, ha alapcélkitűzéseink megvalósításától ez eltérít bennünket. Mi azért lövünk, hogy célba találjunk. Mi nem lövöldözünk. Mi nem akciózunk. Nekünk nem életformánk az akciózás.

Nem akciózunk

STRATÉGIAI SZEREPVÁLLALÁS

A hosszú távú társadalom- és természettörténeti folyamatok feltárásából a kutatói társadalomnak részt kell kérnie, és a vitákat vállalnia kell.

Nyitottság, fogadókészség minden irányban, függetlenségünk megtartása közben. Mi nem kacérkodunk a politikai irányzatokkal, egyikkel sem. De ha hozzánk jönnek, megkérdeneznek, kötelességünk mindenkit fogadni, véleményünket elmondani. Tehát: nem mi dörgölözünk, hanem minket keressenek. Vonzerőnk: *tudásunk, büszke függetlenségünk és őszinteségünk*. Példák: agrárium (mindegy, hogy Nagy Frigyes vagy Torgyán József a miniszter, ha tiszteli függetlenségünket, és igényli a tudomány segítségét, készen állunk véleményünket elmondani.) Mi a társadalmat (a bennünket is eltartó adófizetői közösséget) segítjük azzal, hogy okos és távlatos gondolkodású politikát ösztönzünk. Példa erre a Tisza-program. (Bajával kötöttük az első megállapodást, most Pepóval.* Minket az „ország”, az „ügy” érdekel).

*Nyitottságunk,
fogadó-
készségünk*

* 2000. február 14. „Vízvározás és életmódváltás az Alföldön”.

II. KÖLTSÉGVETÉSI POZÍCIÓNK

TUDOMÁNYTÁMOGATÓ POLITIKA

Apály után újabb emelkedés   *2001 a költségvetési kiigazítás éve.* Személyes találkozók: miniszterelnök, oktatási, pénzügyminiszter, gazdasági csúcsmíniszter, OM államtitkár, kancelláriaminiszter. 1997–98-ban kiemeltem a miniszterelnök, a pénzügyminiszter és a kancelláriahivatal vezetőjének érdemeit. A 2001–2002. évi emelés bemutatásakor is megteszem: kiemelem a mostani miniszterelnök, pénzügyminiszter, oktatási miniszter és államtitkár, valamint az adminisztrációban dolgozó akademikustársaink érdemeit (Hámori József, Pálinkás József).

Politikusai és szakmai akadémikusai   A kutatóhálózatra fordított pénzösszeg emelkedése: 1999: 9,9 milliárd; 2000: 9,3 milliárd; 2001: 10,4 milliárd; 2002: 12 milliárd forint. Ezt az emelkedést méltányolni kell. Igaz, az emelkedés alapján a bérek rendezését jelenti. A mi érdemünk annyi, hogy el tudtuk fogadtatni a politikai vezetéssel: a tudomány támogatása közhasznú ráfordítás. És – ez nagyon fontos – elfogadtattuk: az okos politika tolerálja az Akadémia függetlenségét. *A politikusokkal politikusi észjárás szerint kell tárgyalni.* Világossá tenni: mi nem az ő mércéjünkkel mérünk. Nekünk és nekik más

A KÖLTSÉGVETÉSI TÁMOGATÁS ALAKULÁSA (1995–2002, MILLIÓ FORINT)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 terv	2002 terv
1. Az MTA költségvetési támogatása*	7 052,8	8 129,7	10 721,1	12 938,7	15 349,3	15 289,3	18 528,8	21,538,3
1.1 1-ből működési	6 812,8	7 659,7	10 121,1	12 303,8	14 729,3	14 724,9	17 963,8	20 573,3
1.2 1-ből beruházási	240,0	470,0	600,0	634,9	620,0	564,4	565,0	965,0
2. 1.1-ből közvetlen kutatási támogatás	4 551,2	4 956,0	6 544,4	8 106,7	9 897,7**	9 277,8	8 730,2	10 380,7
2.1 2-ből matematikai és természettudományi kutatóintézetek	2 152,7	2 368,6	3 119,3	3 551,4	4 812,4	4 068,8	3 946,9	4 620,3
2.2 2-ből élettudományi kutatóintézetek	844,1	959,6	1 317,3	1 924,7	2 146,0	2 257,3	2 091,5	2 402,4
2.3 2-ből társadalomtudományi kutatóintézetek	893,2	983,6	1 343,7	1 673,4	1 955,9	1 960,4	1 724,7	2 152,9
2.4 Támogatott tanszéki kutatóhelyek	661,2	644,2	764,1	957,2	983,4	991,3	967,1	1 205,1
3. OTKA-programok		1 540,0	1 840,0	2 524,0	2 953,9	3 101,1	5 101,1	6 801,1

* OTKA-programok nélkül
 ** Költségvetési konstrukciós okok miatti (NIIF) növekedés
 Forrás: 2001. májusi közgyűlés anyaga

a dolgunk. A támogatásnövelést is a politikai szférában és ott okos érvekkel lehet elérni. Meggyőzni a költségvetés gazdáit: vannak a napi politika felett álló szektorok (tudomány), és kellenek a napi politika felett álló intézmények (Akadémia). És bizonyítani: mi megbízhatók vagyunk, nem csapunk be senkit, korrektek vagyunk mind a jobb-, mind a baloldal irányába. Mi mindenkinek ugyanazt mondjuk. Kérdés, hogy a politika hitelesnek tart-e bennünket, elhiszi-e, amit mondunk.

Őszinteség

VÉGREHAJTÓ HATALOM ÉS AUTONÓMIA

a) Viták és együttműködés a tárcával

1998–99 folyamán az adminisztráció részéről olyan törekvés jelent meg, hogy az MTA költségvetésére az Oktatási Minisztérium tegyen javaslatot. Mi saját eszközeinket – az akadémiai függetlenségből is adódó tekintélyünket – használva elleneztük ezt. 1999. októberben véglegesen elhárítottuk ezt a törekvést.

*Kormány-
képviselő
és Akadémia*

- Elhárult a veszély, hogy az MTA az OM révén legyen képviselve a tudománypolitikában. (Az OM a kormány tudománypolitikájának letéteményese. Tervek voltak a „szlovák modell” bevezetésére. Szlovákiában például az akadémiai költségvetés betérjesztője az oktatási miniszter.) Mi elismertük: érthető, hogy a kormány tudománypolitikáját az OM képviseli, noha a tudomány több tárcát is érint. De kértük a Tudomány- és Technológiapolitikai Kollégium működtetését, a miniszterelnök irányítása mellett, s hogy az Akadémia a költségvetésben maradjon önállótárca-szinten. (Azaz az MTA a PM-mel és a miniszterelnökkel közvetlenül tárgyaljon a költségvetési pozíciókról, s hogy a kormány és az MTA között a közvetlen összeköttetést a kancelláriaminiszter és az Akadémia elnöke tartsa kézben. Megjegyzem: ennek köszönhető – azaz a kancelláriaminiszternek és a miniszterelnöknek –, hogy a tisztviselőink köztisztviselők lesznek. Egy ilyen döntés mindig politikai döntés, ezt csak politikai eszközökkel lehetett elérni.)
- *Eredmény: a tudományra a kormány nagyobb összeget fordítson 2001-től. Kapjon a tudomány költségvetési preferenciát.**
- *Javasoltuk és elértük: a 2001. évi tudományos költségvetés számait előző évben írjuk le.***
- 1999-ben sikerült *partnerséget* kialakítani, most látjuk hasznát.

Tárca szinten

*A tudomány
költségvetési
preferenciája*

* 1999. július 12. „Kormány, Akadémia és tudománypolitika”.

** 1999. október 12. „Autonómista vagy végrehajtóhatalom-központú tudománypolitika”.

b) *Akadémikusi, doktori minőségi pótlék*

A minőségi pótlék nem fizetés-kiegészítés Belátjuk: a béremelés olyan nagy, hogy ennek a szintjét nem követheti az akadémiai „pótlék”, a tiszteletdíj. 1998-ban hangoztatott terv volt: az egyetemi-kutatói béremelés végrehajtása esetén szüntessék meg az akadémikusi-doktori tiszteletdíjat. (Még az új kormánykoalíció mellett politizáló tagtársunk is támogatta e javaslatot.) Meggyőztük az így gondolkodó politikusokat: a tiszteletdíjat a meritokrácia elve alapján ítélték meg, nem pedig azért, mert alacsony az értelmiség fizetése.* (Ez már a harmadik ilyen támadás. Az első 1996 májusában volt, a Széchenyi-professzúra bevezetésével egy időben; a második 1998–99-ben, amikor a béremelés feltételeként jelölték meg a minőségi pótlék eltörlését. Most: méltányos kompromisszum, de a tiszteletdíj marad. Feladjuk az 1997. évi pozíciót, amikor a minimálbér 100%-ához kötöttük a tiszteletdíj-alapot, a „szorzandót”. A kompromisszum: továbbra is a minimálbérhez számítjuk a pótlékot, csak éppen a 100%-ot 80%-ra csökkentjük. Ez a „méltányos kompromisszum”. (A kancelláriaminiszter és Pálinkás József segítségével, ők a tárgyalópartnerek.) Így is jelentős – nem várt – emelést kapunk.

Méltányos kompromisszum

III. TUDOMÁNYOS MŰHELY

AZ INTÉZETKONSZOLIDÁCIÓ TOVÁBB HALAD

A tízéves program szakaszai Három szakasz: 1997–99: alapellátás; 2000–2002: bér. Itt tartunk most. Ezt követi: 2003–2005: az eszköz- és műszerellátás javítása.**

Bér. Egyetemi és kutatóintézeti fizetések ekvivalenciája a mobilitás, a kutatói-oktatói cserék feltétele. Ez a jövő egyik fejlődési iránya. (Javaslatom: subbaticalra megy az egyetemi oktató, amit a kutatóintézetben tölt: 3-4 évente egy félév.)

Új bérfeszültség keletkezett: a nem tudományos alkalmazottak lemaradása. Ez feszítő mindenekelőtt a laboratóriumok esetében, azaz a természettudományos kutatóintézetekben.

Fejlesztés. A múlt májusi közgyűlésen beszámoltam.*** Most folytatódnak az újabb fejlesztések. A gond: az ökológia, amihez 400–600 millió forint volna szükséges.

* 1998. május 4. „A jövő Akadémiája. (Közgyűlési előadás)”. – Az akadémikusi-doktori minőségi pótlékról: 1997. december 15. „Folyamatosság és megújulás. (Közgyűlési beszámoló)”. Ebben a „Bér, pótlék, honorárium, ösztöndíj” c. fejezet.

** 1999. november 11. „Az intézetkonszolidáció folytatása, 2000–2002”.

*** 2000. május 9. „Millennium és Akadémia. (Közgyűlési beszámoló)”

SZINTETIZÁLÓ, MONOGRAFIKUS EREDMÉNYEK

Czelnai Rudolf, Csányi Vilmos, Marx György, Mészáros Ernő, Király Tibor, Vékás Lajos könyvei. (A témák felsorolása. A könyvek az elmúlt évben kitűnő olvasmányaim voltak. Tudománytörténeti jelentőségüket a maguk szakterületén külön-külön kiemelni.) *Olvasmányaink*

FIATAL KUTATÓK

A „fiatal kutatói” állások számát mintegy 30%-kal szaporítottuk. De ez sem hoz megoldást a tudományos utánpótlás dolgában. A kutatói utánpótlás biztosítása összetett *szakmai, szociális és kulturális* kérdéskör. Jelenleg hiányzik a tervszerűség, az átgondoltság. Sajnos, az Akadémia e téren nem tud tudománypolitikát csinálni, a tárca pedig másra helyezi a hangsúlyt. 1997-ben az volt a javaslatunk: tekintsük át, mennyi pénzt fordít és fordítson az állam *ösztöndíjakra*, mennyit lehetne célzott *fiatal kutatói-oktatói bértkiegészítésre* és célzott *fiatal kutatói szociális-kulturális kedvezményekre* elkülöníteni. 1998 után azonban a tárcáé a tudománypolitikai felhatalmazás. *Míg az MTA 1997-ben vezérhajó volt, most csak az önálló felségjelünket sikerült megtartani – no és informális befolyásunkat.* Most más finanszírozási elvek uralkodnak: gyorsan növelték a projekt-támogatást (visszaesett viszont az alapfinanszírozás), és növelik az ösztöndíjak számát, de nem törődnek a célzott szociális-kulturális javaslatainkkal. Elismerjük a költségráfordítás emelésének jelentőségét, méltatjuk a kormány érdemeit, de a tárca finanszírozási politikájának *egyoldalúságát* bíráljuk, kollegiálisan és kitartóan.* *A koncepció hiánya*

PUBLIKÁCIÓK

Működik a könyv- és folyóirat-kiadó bizottság, de hiányzik egy jó tudományos kiadó. Az Akadémiai Kiadó eladása szétzilálta a tudományos kiadói munkát. Sajnálatos, hogy csak egy üzleti vállalkozás szanálásaként fogták fel 1995–96-ban. Lehetőségeink: növeljük az akadémiai költségvetésen belül a ráfordítást (a bizottság költségvetését 100-ról 150 millióra emeljük); igyekszünk legalább az idegen nyelvű publikációs rendszert rendbe hozni.** *A tudományos kiadó hiánya*

* 1999. november 30. „Centralizáció és autonómiák a tudománypolitikában”; 2000. október 23. „Műhely vagy alkotóház?”; 2001. november 5. „Kezdeményezőkézség, rendszeresség, folyamatosság, korrekcióképesség. (Közgyűlési beszámoló)”.

** 2001. november 8–14. „Tudományos könyvkiadásunk helyzete, lehetőségei.”

IV.

A KUTATÁSSZERVEZET FEJLŐDÉSE, HIÁNYOSSÁGAI

„Kiszámíthatóság”, „biztonság”, „tervszerűség” – legyen az Akadémia belső életében az alapelv (1997. december).

Valós problémák Alapelv: lehet, hogy a problémáinkat nem tudjuk megoldani, de a *problémákat elhallgatni nem szabad*, és megoldásukat meg kell kísérlni. Előfeltétel természetesen az, hogy a valós problémákat felismerjük. A problémafelismeréshez felkészült és tehetséges emberek kellene, akik nagy számmal vannak tagtársaink közül, csak *elképzelés* kell, *csapatalkotási készség és erő* a kivitelezésre. Ne söpörjük a problémákat a szőnyeg alá! (Sajátos régi értelmiségi középosztályi betegség ez a szőnyeg alá söprés a politikában és a közéletben.) Ezt a magatartást a kádárista politikai gyakorlat fölerősítette: „fönnmaradni a víz tetején”, kezelni a helyzetet, túlélni – ez volt az elv.

TAGVÁLASZTÁS

Előrehoztuk a döntést (az elmúlt 10 év tapasztalatai alapján): az osztályok időben megkapták a kereteket. Felülvizsgáltuk a jogi feltételeket.*

A KÖZTESTÜLET KITERJESZTÉSE A HATÁROKON TÚLRA

Szülőföld-program 1996-ban indított program: 1. 1996: *Kapcsolat-program*. Azaz: a külső tagok bekapcsolása az Akadémia napi tudományos életébe. Az 1989-ben létesített „külső tag” intézménye most telítődik élettel. 2. 1997: *Domus-program*. A határokon túli nem akadémikusokat is idehozzuk: ösztöndíjat és lakást adunk, intézményeinkben munkalehetőséget. 3. 1999–2000: *Szülőföld-program*.** Célja: otthon támogatást adva otthon tartani a kutatókat. Ez fordulat a határokon túli tudományosság programjában: elértük azt az optimális kutatói létszámot, amelyet érdemes idehozni; növelni kell viszont az otthoni támogatást. A kormány egyetért, és támogatja a programot. Az Oktatási Minisztérium konkrét segítségével: 100 millió forintot átad az MTA-nak a tárca keretéből. Elv: kultúr-nemzeti elv. (Tárgyalásaim során ezt az elvet a szlovákoknak, románoknak, horvátoknak is magyaráztam.) A nemzeti közösség túlterjeszkedik az államhatárokon, a nemzeti kultúra megtartása az állami adminisztrációk közös feladata. A Szülőföld-program csak akkor valósítható meg,

* 2000. május 9. „Millennium és Akadémia. (Közgyűlési beszámoló)”.

** 1999. december 6. „Az új szintézis érdekében. (Hároméves program)”; 2000. június 9. „Az Akadémia Szülőföld-programjáról”.

ha a magyarok szülőföldjének állami adminisztrációja egyetért ezzel. A „belátás”-ban kell nekünk, értelmiségieknek bízni.

A politikusok dolga az erőgyakorlás, politikai-gazdasági nyomás-gyakorlás. Mi a tárgyalások, a meggyőzés hívei vagyunk. Szeretnénk mi, magyarok a szomszédos államokba vinni a pénzt, az ottani magyarok érdekében. De ehhez a kultúrpolitikához el kell fogadtatni a szomszédokkal a kultúr-nemzet elvét: mi támogatjuk a magyarokat az ő államukban, ők támogassák a szlovákokat, horvátokat, románokat Magyarországon. De kötelességünk nekünk is, nekik is az államukban élő kisebbségeket támogatni.* Ezért: a kormánnyal is megegyeztem, erős viták után, hogy 100 millióból 90 milliót a magyarországi nem magyar tudományosság támogatására fordítunk. Ez is a „Szülőföld-program” része.

*Kultúr-
nemzeti elv*

Ahogy a magyaroknak Erdélyben, a Felvidéken, a Délvidéken van a szülőföldje, úgy a hazai románoknak, szlovákoknak etc. a mai Magyarországon. Itt fizetnek adót, jár nekik a „kulturális szolgáltatás”.**

*Magyarországi
kisebbségek*

Szülőföld-ösztöndíjak: otthon kapják forintban az ösztöndíjakat. Cél: maradjanak otthon, mi azért támogatjuk őket, mert a magyar kultúra hordozói otthon, nem pedig azért, mert magyar származásúak. *Megoldandó kérdések:* hogyan telepítsük át a pénzt? Ösztöndíj mellett adjunk-e konferencia-, kiadványtámogatást? Adjunk-e infrastruktúrára (pl. számítógép, laboratórium) támogatást? Én a *személyi támogatás* mellett vagyok. A Szülőföld-program része az MTA köztestületi tagsága kiterjesztésének a határokon túl élő magyarságra.

Elnöki levél 2001. februárban: 730 határokon túli magyar kutató felel meg a köztestületiség feltételének. 430 visszajelentkezett.

KÖZGYŰLÉSEINK JELLEGÉRŐL. A MUNKAKÖZGYŰLÉS

Vita a vezetésben: egy vagy két közgyűlés legyen.

Érvek az egy közgyűlés mellett: a decemberi közgyűlés fölösleges, mivel december elején úgysem lehet a költségvetésről dönteni. Az elnök a két közgyűlés mellett van: *kell az őszi munkaközgyűlés*. Érveim a két közgyűlés mellett: 1. a májusi közgyűlés a reprezentáció időpontja, de a tagokat tájékoztatni kell, és kell, hogy legyen vitafórum. Ezt szolgálja az őszi (a második) közgyűlés. Az Akadémián legyen „munka” is, ne csak formalitás! Legyenek viták a tudománypolitikáról, az Akadémiáról és

*Ne csak
formalítások*

* 1999. december 17. „A közép-kelet-európai akadémiai együttműködéséről. (Szlovák-magyar együttműködés)”; 2000. június 3. „Új transzszilvanizmus, multikulturális egyetem”; 2000. október 3–4. „Horvát-magyar kapcsolatok az értelmiségpolitikában”.

** 1999. december 9. „A magyarországi kisebbségek tudományossága”.

Beszámoló, vita-, találkozóhely mindenekelőtt a tudományról! És a vezetőség számoljon be: mi történt, mit akar csinálni? S lehessen ehhez hozzászólni. Erre kell az őszi munkaközgyűlés. – A közgyűlés az egyetlen fórum, ahol a személyes eszmecserére alkalom nyílik. – A közgyűlés az egyetlen interdiszciplináris fórum, ahol oda kell figyelni a más diszciplínákra. A két közgyűlés előnye: így lehetséges csak a plenáris közgyűlési tudományos előadás.

2. érv: *A közgyűlés a tagok találkozóhelye is.* A vidékiek számára különösen fontos.

3. érv. Könnyen megvalósítható. Legyen november 3. délelőtt a Tudomány Napja ünnepe, tudományos előadással. Délután pedig munkaközgyűlés: beszámoló és vita.

AKADÉMIAI ÉS POLITIKAI VÁLASZTÁSOK

1. *A választások időpontja*

Vállalni az egybeesést Tizenkét évenként egybeesik az akadémiai tisztségviselők választása a politikai választásokkal. 1990 és 2002. 1990-ben elhalasztották az akadémiai választásokat. Most levelet írtam a közgyűlés tagjainak. Javaslatom: nem halasztani, hanem vállalni az egybeesést. Jogom volna egyedül dönteni, de mégis kérem a közgyűlés állásfoglalását.*

2. *A tisztségviselők választásának menetrendje*

2001. októberig: Jelölőbizottság. 2001. november: közgyűlés kiküldi a Jelölőbizottságot.

Kézirat

* 2001. április 22. „Számvetés előtt. (Levél a tagtársakhoz)”.